

Epistola Eneę filius Pocolominei iuuent non esse negandum amorem dicit.

I llustrissimo Principi Sigismundo duci Austrię .
 domino suo Eneas Siluius . S . P . D . Efflagitasti
 modeste a me pridie tibi : vt amatoziã alicui ? eplam
 mitterem . Cuius exemplo suadere posses virgini
 quam diligis vt amare te sineret . Alius forte tibi hoc rogasset
 timens ne prolaberis ego annuendũ duxi . Scio nãq; humane
 vite cõditionem . nã qui nõ amat in adolescẽtia : in senio amat .
 quo tpe derisus est . 7 vulgi fabula qm̃ etas illa amozi incepta est
 nosco preterea amozis consuetudinẽ qui in iuvene torpentes
 virtutes excitat . hũc i armis exercet : illũ in lris . 7 studet quisq;
 id agere propter qd̃ amice placeat : et qz virtutes nomen bonũ
 faciũt . virtuti dat operã qui amat . vt ante puelle faciem laudet
 7 quãq; hoc inceptũ virtutis premiũ sit probabile tñ est quacũq;
 ratione virtutes adipiscaris adolescẽtes insup non sunt nimis
 eohibedi ne languidi 7 inertes fiant pmittendusq; his est aliqs
 lud? indulgendũ est aliquãtis per voluptati eoz vt animũ 7 cor
 sumant : vt sciant malũ 7 bonũ 7 versucias mudi noscãt : illasq;
 cum viri facti fuerint euitare sciãt . hac de causa gessi morez vo
 luntati tue 7 optatam eplam hac conditiõẽ tibi transmittens :
 vt amans nõ negligas studia litteraz : sed quemadmodũ apea
 ex floribus mella decarpunt : sic tu ex amozis blanditiis ad vir
 tutes veneris . Vale ex Bretz die . xiii . Decembris . Anno domi .
 Millesimoquadringentesimoquadragessimotertio .

Eiusdem Eneę epistola amatozia .

S igismundus Austrię dux . S . P . D . 7 seipsum dat singulari
 dne suę insigni 7 formosissime virgini Lucretię Regis Da
 tię filię : volui te sepius alloqui : amozẽq; meũ tibi notũ efficere
 sed etas mea nimis adhuc verecũda est : que non patit̃ qd̃ intra
 me sentio foris exire . q̃primuz incipio loqui : mox rubor adest :
 timor impedit . 7 mediss vox in faucib? heret : nec cogitata pos
 sum effari : timeo molestiaz tuã : ne me arguat . vereoz astantes :

[Handwritten signature: H. N. S. P. D. 7 seipsum dat singulari]

ne me derideat. hoc resco meipm ne balbuties fiam. hac de re qd
 statueram dicere. decreui lris committere: qz epistola nd erubescit:
 non suspirat: non timet quem qb forsitan arduum aliquid et per
 difficile postulatuz me putas paz est quod volo: at si mihi con
 cesseris multum existimabo: ego eni modestissima virgo fateor
 me tui amantem esse captum: tui vultu splendor nec aliud die
 noctuq cogito: qb te tu mihi semp es in mente. te in corde: te in
 aao gero: tu meu desiderium es. tu spes mea. tu quies. tu refrigerium.
 cum te video: quiescit animus me: et se oblecat. at cum abes
 nec te cernere possum. magnis vigeor stimulis: nec aliud medi
 tor: nisi vt qprimu te reuisaz hoc multiplici causa factum est: na
 et forma et honestas in te concurrunt. laudant Helenaz poete. at
 ego illaz no existimo tibi fuisse similez: nec Polizenam tibi com
 parauerim aut eam quam dilexit Hercules Dianiram: tu omnes
 vincis et pulchritudine et morib: quasi altera philomena a calce
 usq ad verticez nulla est in te menda. crines tui splendor auris
 superant. frons alta et spaciosa est: supercilia in arcu tense debi
 tis spacis distinguunt: oculi tui tan qb duo emicant sptera: inde
 sagittas emittis et vulneras inuenes hinc quos vis occidis: et
 quos vis viuificas. nasus tuus pueniens partib faciez mirifice
 honestat. genas candore niueo resperfas modestis rubor inter
 secat quid labia corallina et cristallinos referant dentes et omnes
 oris tui partes vnde melliflua manant verba hinc risus ille pro
 gredit qui me sepe ad intima penetrat. o viz felicem q labia illa
 mordebit: qui tales osculabit genas: qui mentum tuum et candidi
 orem scbiticam regulam tuam poterit tangere. nolo pectoris tui et
 illoz pomoz que ibi latent mentioem efficere. ne referes nimis
 ardeam tu te scis qb intra et extra formosa es ego mirari magis
 qb digne commendare te possum: hoc tm dico qz mores tui regio
 fastigio digni et forma plus qb dici posset honesta ex duce me ser
 num tibi fecerunt: tuus eni sum nihilq magis cupio qb rem gra
 tam tibi efficere. nam miro: na et pbebus: vt inquit fabule:
 licet esset Jouis regis crethe que vetustas pro deo coluit filius
 admeti tm regis filiam amans pastozes se fecit et gregez pauit: ego

igitur libes sermo tibi: nec aliud a te postulo. nisi vt amare me
 sinas: et animo equo feras si mihi dicaris amata: hoc e quod volo
 peto: exigo: nil postulo plus: ser tuus vt amator dicar. nam et
 amator et seruus ero: tu modo annuas profiteor digna te fore quae ma
 iores et meliores quam ego sum: ament etiam vix Paris aut Ipolitus
 dignus amore tuo: tu tamen noli querere formam: nam et pulchri sunt
 superbi etiam sunt: nec stabiles habent amores: in me erit amor
 perpetuus: quia natus in adolescentie mee flore cum etate crescens
 ad senium perducet dummodo tu mihi faueas. et me adiuues: que
 tamen non debes despiciere: nam et me non negauit deus mediocrem
 formam. Sunt mihi preterea opes multe que omnes erunt tui si vicem
 amoris repederis. haec quid dixi nimium erraui non vt ames peto:
 sed vt amare me sinas: hoc si tua ex gratia impetrauero beatius sum:
 quid factura sis rescribe. Vale animula mea deliciae mee corcu
 lum meum.

¶ Epistola Eneae filii poetae laureati: siue Psi
 pape scoti. de amoris remedio incipit foeliciter.

Eneas Siluius. T. Spolito mediolani. S. P. D. querebaris
 mecum nocte preterita: quod amoris operam dares: nec debi
 litatum ac vinculum amicum soluere posses: dixisti te nec virginem
 nec nuptam: nec viduam amare: sed mulierem quamuis pulchram
 meretricem: tamen quibuslibet viris precibus causa sese substernente id
 tibi molestum esse agebas libenterque amorem hunc velle postergare
 sed viam modumque nescire quo fieri liber et amore vacuus posses.
 nam et si plures sacerdotes consulueris: neminem tamen remedia que tibi
 videntur efficacia protulisse dicebas: rogas igitur me magnisque precibus
 efflagitasti egritudine tue vt aliquam afferres medelam. ac
 iter ostendere tibi quo posses ardentem amorem si amas effugere.
 parebo desiderio tuo salubriaque prebebo tibi remedia si eam amplec
 ti volueris: nec verebor medici culpam mihi ascribi si tu obediens
 egroti personam susceperis: quamuis arbitror quos consulisti
 sacerdotes satis tibi fecisse si precepta tenuisses que illi tibi dede
 runt: sed tibi visa fuerunt fortasse grauiora. Nam cum dicerent fuge
 illam: nihil sibi loquaris: nihil de illa audias dum verbum visum est

at febricitans quoq; inuitus audit frigida pocula sibi negari:
si tñ sanari vult: quod medicus mandat diligenter obseruet. tu
ergo mi Jpolite si vis amorem euadere: liberq; fieri. propera vt
que precipuam facias noscito egrotū te esse: maxima q; infirmi-
tate detentum: et propter sanitatem dura et aspera esse plurima
subeunda nempe egrotus est mi Jpolite. oīs qui amat ac nedū
egrotus: sed mente est captus atq; insanus et amens de amore
inquam illi cito: nam deum colere et amare parentes vxorem et
liberos virtutis est non vici sanis etisq; non egritudinis at tu
amorem illicitū sequēs quid tu esse amorem de quo iam loquimur
credis. veteres putarunt illū ex Venere vulcanog; natū puer
cecum: allatum sagittas in manibus habentem: quibus viros
ac mulieres feriens ardores dilectiōis infunderet. Apud Virgi-
lium legimus: nunc scio quid sit amor duris in coribus illum
isnatus aut radope aut extremi saramātes: nec generis nostri
puer: nec sanguinis edunt: sed error hic mortalis populi fuit
qui veritate attingere nō potuit: Amor vt in tragediis inquit
Seneca: nihil aliud est nisi vis quedā magna mētis blandusq;
animi calor qui iuuenta gignit luxu ocio. et inter leta fortune
bona nutrit. Hic mentem hoīs eripit: iudiciū omne peruertit.
sensem ebetat. animū extinguit. namq; cū mulierem diligis nō
in te sed in ea viuīs. quid igit peius est q̄ viuētem nō viuere.
quā sensum habentem nō sentire: quā oculis predictū nō videre.
equidem qui amat: in alium mutat virum: nec loquit: nec facit
que ante solebat. Hinc parmēno apud Terentiū dī boni quicq;
quid hoc morbi est: adeo hoīs imutas ex amore: vt non cogno-
scas eundem esse putat comicus morbum esse amorem: nec male
putat. Nam et apud Macrobiū luxuriā que vel mater amoris
est vel filia deterrimi morbi partes. Jpocrates dicit. hic morbus
plerumq; iuuenes aggredit. sed viros quoq; senesq; vexat tan-
toq; periculosior et risu dignior est quāto persona que capta est
etate aut scientia censet prestātor. Cū ergo Jpolite captus sis
amorisq; seruas: scias te morbosū. Sic si morbosus es liberari
stude. Nam quis morbum patitur qui curare non velit. sane vt

morbus grauior est acerbior: periculosior eo morbo si maior est
 de sanitate cura tua infirmitas magna est: sic et cure diligentia
 magna. Cogita mi Ipolite. quo in statu es tu nihil te estimas
 quicquid tibi eueniat. leue est solum sup amica. anxius es. non
 parentes. non necessarios. non benefactores magni facis. solus
 animus in amica est. illa amans. illa pmouens illa somnias.
 de illa cogitas. de illa loqueris de illa suspiras. nihil agis quin
 memoriã eius habeas: et stulticiã morbumq; deterrimũ. an nõ
 est petenda cura quis non sanari hoc morbo velit. ceterum ad
 salutem tuã. hec sunt necessaria Ipolite. q̄ si feceris sanus eris.
 si neglexeris sepelieris in morbo tuo. nec te quisq; iuuare pote
 rit. cogita primũ quã remote a preceptis dei recessisti: qui cum
 deberes deum ex toto corde diligere. creaturam amasti. et in ea
 omnem tuã dilectiõez et oblectatiõez posuisti sic enim factus es
 idolorũ cultor. nam qui creaturã deo p̄ponit idolatra est. nega
 bis te idolatraz esse quasi nõ p̄ponis creatori creatum. aut si
 verum fateri vis plus tuã amicã diligis q̄ deũ. Nam que deus
 mandat negligis postergas contemnis. que vult amica summa
 cũ diligẽtia curas adimplere. et hoc nempe est preferre mulierez
 deo. Deũ q̄ magnũ est malũ. q̄ piculosum. q̄ detestabile crea
 turam sic amare: vt deũ parũficã. deus cũ esses: nihil te aliqd
 esse fecit. nec te lapidem: nec te ferrũ: nec te gentilez. nec iudeuz
 sed hoiem xp̄ianum fecit. et posse scire diuina sacramẽta et vias
 qua intr in celum. ipse quoq; deus cum ob culpas p̄imi parẽtis
 tu et ceteri hoies paradysum amisistis. nasci pro te voluit fieri
 homo. capi. cedi. vituperari. crucifigi. mori. ac suo te precioso
 redimere sanguine. et q̄ magna ingrãtudo est iniquitas. inhu
 manitas. feritas. hũc qui tanta pro te fecerit: ppter vilez relin
 quere mulierculã. hoc satis te ceterosq; xp̄ianos monere debet
 vt omissis amorib; illicitis deo soli seruirez. sed cogita vlteriũ
 quid agis mi Ipolite. pulchra videt tibi amica tua: nec non ve
 nusta: itaq; nil supra credis ne tu q̄ ipsa semp pmaneat pulchra
 res est forma fugax. vt inquit Tragedus. Mulier que hodie
 formosa est cras difformis erit. quid tu bona perpetua et immuã

stabilis p caduca transitoria mutabilibusq; pmutas sic vt pu
tas spectabili forma mulier leue hoc bonū est. nihil eniz forma
mulieris est nisi morib? sit adiuta. castitas est vt habem? apud
poetas: necnō apud sacra scripturā que pulchra feminā laudat
non forma tu nō castitatē sequeris sed solū formā amas. forma
enī hec vti flos agri decidit. rosa mae rubea sero lāguescit. nihil
formosū est virtute atq; honestate si hec itueris multo formosū
oz tibi videret q̄ sit tua amica. et enim nec lucifer nec besperus
tam decor? est q̄ ipsa facies honestatis. quā qui relinqt ppter
mulierē. existima oz q̄ sit delirus r amens. Ceterz Jpolite vs
tecū non multis vtar. sed quā amas mulier non solū tua est cū.
plures eam mulierē habēt. nec ipsa te solū amat sed alios quoq;
amat. quid tu in turba vis facere cogita te iam esse in vespero.
iam senem. iam mori proximū. vis ne cū iuuenib? contendere.
vis cū robustis pugnare. qd tibi in eo prelio queris in quo vic
tor succūbis magna res est virum senem a iuuenib? extorquere.
mulierē si tam es potens vt extorqueas quid vicisti cū preliuz
huiusmodi sit vt vincens succūbat. quid est oz mulier nisi iu
uentutis expilatrix: viuoz rapina: senum mors: patrimonii de
uoratrix: honoris perniciēs: pabulū diaboli: ianua mortis: in
ferni supplementū. Cogita nū Jpolite quot mala per mulieres
illas euenerunt: cum Salomon. cū Dolefernes. cū Samson per
mulierē decepti fuerūt: non te credas sic fortem esse. vt nō illu
daris: sed quāto viris illis debilioz es incautioz impudentioz
tāto te ab eo loco semone in quo potes decipi nihil est mulieris
amor qui cū peccato est: nō est in muliere stabilitas: que nūc te
amat cras aliū amabit: r vna tecū amabit alios. quid tu hunc
amorē existimes q in plures diuisus est: nulla mulier tam fixe
aliquē amauit: que veniēte nouo proco nouisq; vel precibus vel
munerib? nō mutarit amoz: mulier est animal imperfectum
varium fallax multis morib? passionibusq; subiectum. sine fide
sine timore. sine cōstantia sine pietate. de his loquoz mulierib?
que turpes admittunt amoz: num q̄ hec stabiles sunt. nāq; vt
semel a recto tramite recesserūt. iam se liberas arbitrantur: vt

quocunq; velint vagent: nec amplius vel amici v[el] mariti timo-
 rem habent. credo equidez illa coeundi feridam voluptate tibi
 qui iam senio exhaustus es par[er] placere. nani quid nedum tibi
 antiquo iam 7 arido sed iuueni humecto illa inepta 7 spurcida
 voluptas cōferre potest quā mox penitudo consequit̃. an nōn
 magna res est amonitio illa accitatio siue cōminatio quedam
 que post peccatū cuestigio mentez hominis cruciat q̃ iniquus
 est homo qui totiens amonitus non quiescit qui punitus non
 emendat̃ qui cozzect? non efficit̃ melior. quid ille act? carnalis
 operatur: nisi carnis interitū. v[er]tinaz solam carnez interimeret
 7 nō occideret aiam at duo cū inuicem coeunt vir atq; femina
 quasi duo vasa testea tibi vident̃ que inter se cōfricent̃ donec
 rumpantur 7 ad nichilum redigañ: tu tamen nō in coitu sed
 in visu sermonemq; forsitan oblectaris. quid obsecro in visu est
 tam pulchri vt nō inuenias aliqd pulchrius. pulchritudo quas
 debemus querere in celo est: cui nulla potest res mūdana cōpa-
 rari in illis omnis perfectio est mundana semp̃ dīminuta sunt
 illa perpetua: hec caduca: illa fixa hec fluxa hāc quā tu miraris
 formas paululū. quid febzis eripiet tibi: aut si morbus iste actu
 abfuerit senectus non deerit. que illam tenerem succi. plenāq;
 faciem rugosam crispamq; reddat sient̃ illa que nūquā intraris
 membra de cursu tpe arida nigra squalida. fetore ac spurcicie
 plena: nō oculi splendorē seruabūr: fetebit os collum curuabit̃
 corpus vndiq; sicco et arido trunco fiet simile: cogita hec et
 auerte spem prius fuge quā priueris. multo enim melius est
 rem contemnere q̃ perdere. Jam vero de sermone suauis: dulcis
 placito et mellifluo quo te dicis oblectari. admodum miroz
 quid enim sermo muliebris in se dulce habet? quid dicit tibi
 amica nempe. aut queritur: aut plozat: aut minatur: aut tibi
 inanes fabellas refert. dicit quid cum vicina fecerit: quid som-
 niauerit. quot oua gallina peperit. quibus floribus ferta com-
 ponuntur. omnis sermo mulieris de re vana leuiq; est. in quo
 qui oblectatur 7 ipsum leuem oportet esse. narrat tibi nonnūq;
 set cum alio amatoze: 7 quo pacto iacuerit. quid doni receperit

quam cenam habuerit. quibus voluptatibus fuerit vſa. quibus
verbis orſa. que res non gaudium tibi. ſed cruciatum afferunt
ſed accipe que velis gaudia in ſermone amice eris ne tā amens
rationiſq; inops vt nō magis in alicui⁹ docti viri verbis ſermo
nibuſq; leteris riſione omnia ſimul que in amore ſunt gaudia.
ruruſq; tedia multa iſta pauca illas reperies: veramq; illius
ſententiam dices qui paz mellis in multo felle morſum inquit
amores eſſe. cū ergo Ipolite totus amor de quo loquimur van⁹
aſper amarus damnofuſq; ſit. et hominem morbo grauiffimo
teneat curandū eſt vt ab eo libereris. cura autez ea eſt vt mentē
tue perſuadeas malum eſſe amorem. poſt hec declines amice
ſermonem ocium fugies in negotio ſemper ſis vſros bonos qui
te inſtruant ſequaris. nulli ludo. nulli cōſulo interſis. ſi quid
largita eſt amica abſte abſicias. nihil penes te quid illi⁹ ſit pu
ta illum eſſe nunciū diaboli qui te perdere velint ſint in mea
morſa xp̄i beneficia que tibi impedit cogita quot benefaciētē
premia in celeftibus ſedib⁹. ⁊ quot malefacienti ſupplicia apud
Inferos preparata ſunt. cogita dies tuos aſſidue fieri breuiorē
Inſtareq; ſemper vltimum. cogita quia irriſus eſt qui amat. et
preſertim vir euo maturus. cogita inſtabilem mulieris animū
cogita perditionem temporis: quo nihil eſt precioſius. cogita
diſſipationem bonorum. cogita vitam quam viuimus breuiſſi
mam in hoc ſeculo quāuis voluptatibus ſit dedita. et in alio
mundo quem inquirimus nullum eſſe vite finem. hec ſi tecum
ſedule cogitaueris: perceptaq; iſta tenueris. amorem quo cru
ciarſ: a te breui tempore relegabis. virumq; alium te preſtabis
Deo gratum celoq; dignum. Vale hec habui que nunc raptim
contra amorem dicerem alias vbi ocium fuerit plurib⁹ te amo
uebo. Iterum vale et quod tibi damno eſt auertere ſtude. Ex
Vienna ſecundo kalendas Januarii. Anno domini. Milleſi
moquadringenteſimoquadrageſimotertio.

¶ Amoris remedium finit.

Inc. 1183
M 463